

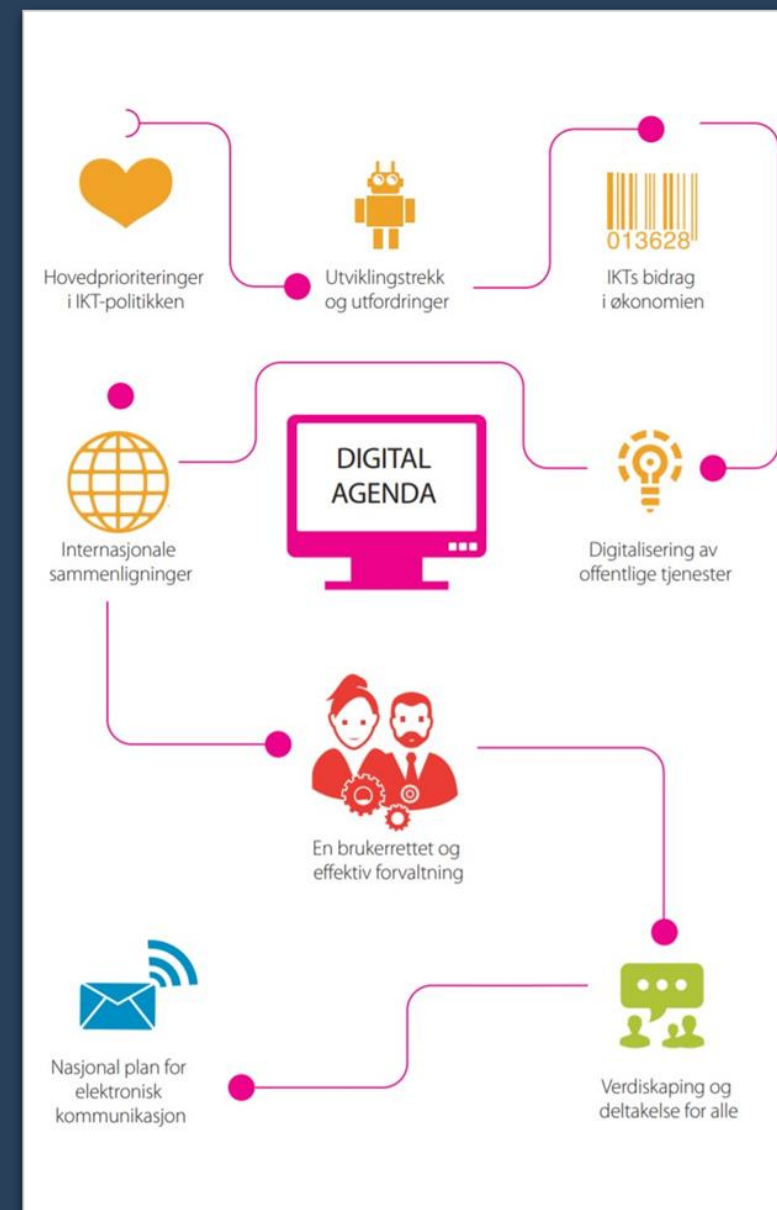
Forvaltningspolitikk og digital agenda for Norge

DRI3010 – høst 2019

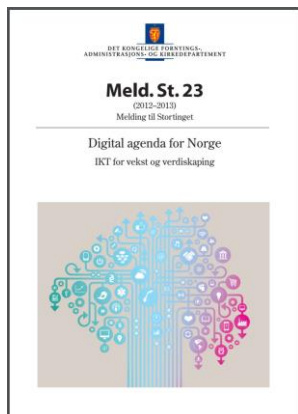
Asbjørn Korsbakken

Pensum

- [Meld. St. 27 \(2015–2016\): Digital agenda for Norge](#)
 - Kapitlene 1-6 og 8-10
- [Digitaliseringsrundskrivet \(H-8/18\)](#)
- Om styring av digitaliseringsprosjekter – Prosjektveiviseren
 - <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/prosjektveiviseren>
- Om Difi og Digitalisering og samordning
 - <http://www.difi.no/digital-forvaltning/felles-arkitektur>

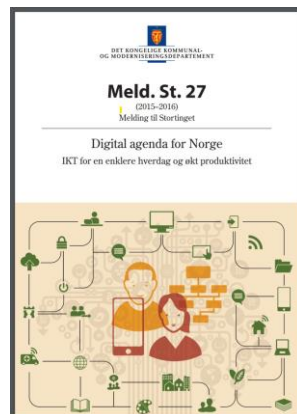

Kort om historien og dynamikken

Regjeringen Stoltenberg II laget en stortingsmelding om IKT-politikk

Meld. St. 23 (2012–2013) *Digital agenda for Norge— IKT for vekst og verdiskaping*

Regjeringen Solberg laget en **ny** stortingsmelding om IKT-politikk

Meld. St. 27 (2015–2016) *Digital agenda for Norge. IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet*

Digital Agenda

Nasjonal IKT-politikk påvirkes av utviklingen internasjonalt, og er derfor et viktig område for internasjonalt samarbeid

Særlig EU, OECD og det nordiske samarbeidet

Begge de nevnte stortingsmeldingene er også etter mønster fra EU

- Digital Agenda for Europe (2010)

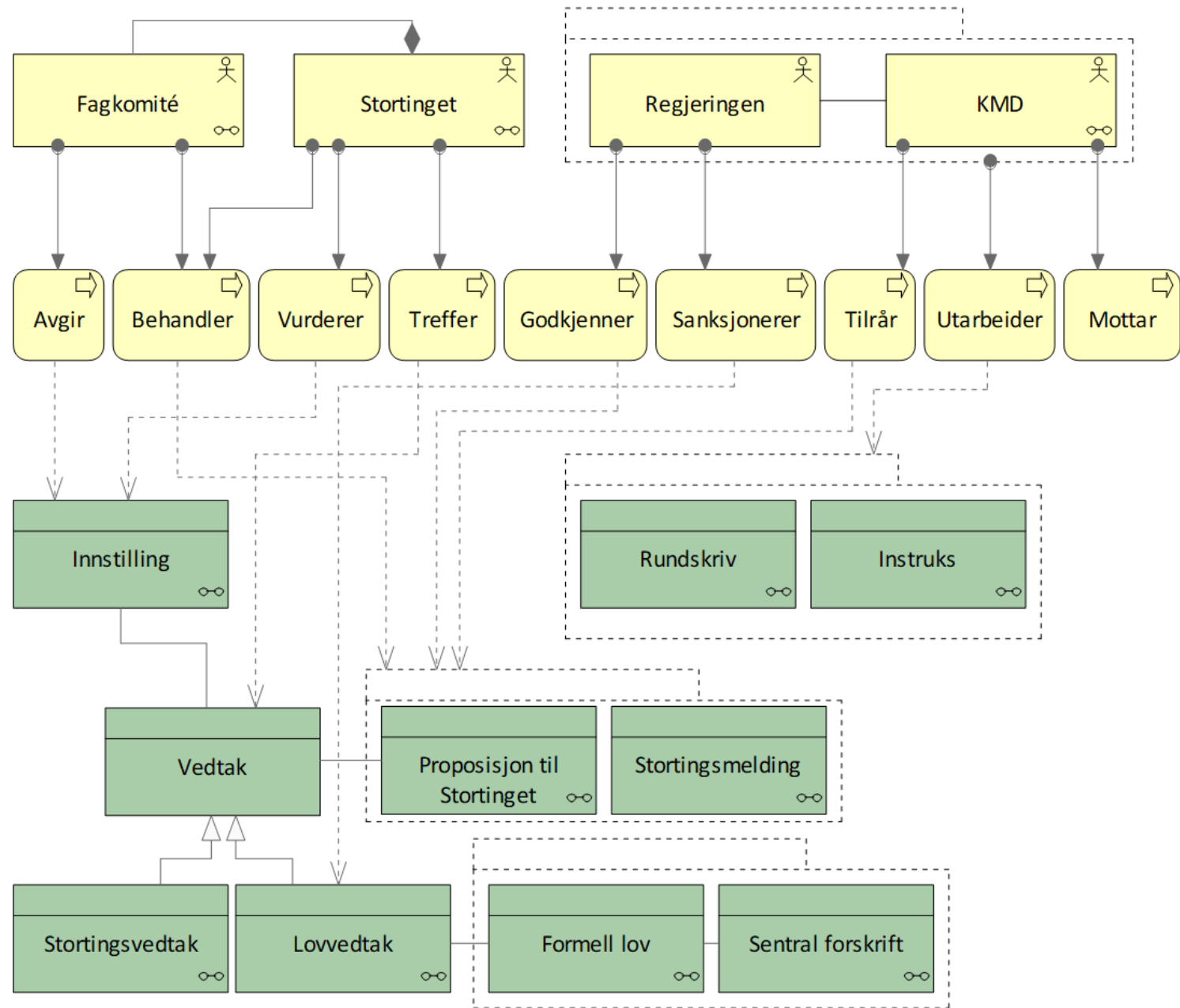
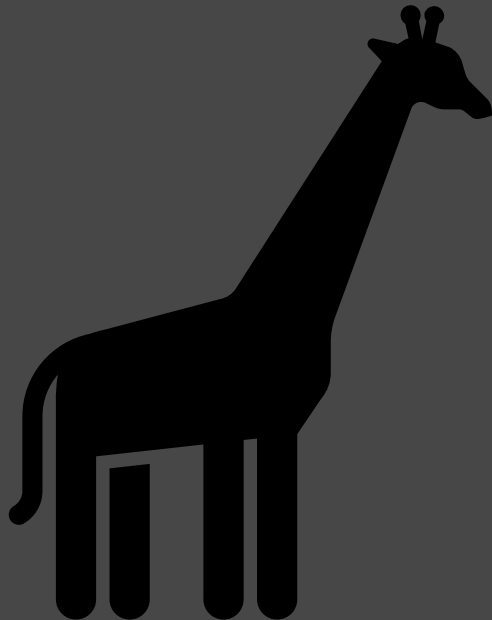
IKT-politikk for offentlig forvaltning blir løpende konkretisert i rundskriv

Digitaliseringsrundskrivet (H-8/18) ble sist vedtatt desember 2018

Rundskrivet gjelder for departementene, statens ordinære forvaltningsorganer, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter og forvaltningsbedrifter.

Digitaliseringsrundskrivet

Hvor er vi?

Regjeringens mål og prioriteringer

Hovedmålsettinger

En brukerrettet og effektiv offentlig forvaltning

Verdiskaping og deltakelse for alle

Hovedprioriteringer

Brukeren i sentrum

IKT er en vesentlig innsatsfaktor for innovasjon og produktivitet

Styrket digital kompetanse og deltakelse

Effektiv digitalisering av offentlig sektor

Godt personvern og god informasjonssikkerhet

Brukeren i sentrum

Virksomheten skal sette **brukeren i sentrum** (innbyggere, egne ansatte, andre offentlige og private virksomheter)

Virksomheten skal bruke **tjenstedesign** og andre metoder for **brukerinvolvering** og **brukertesting**

Virksomheten skal gi brukere **hjelp** og **veiledning** til å benytte virksomhetens digitale tjenester, f.eks. veiledning på nett, digital dialog, direkte kontakt eller betjening ved personlig fremmøte.

Virksomheten skal **samarbeide** med andre virksomheter som har ansvarsområder som krysser eget ansvarsområde

Virksomheten skal bruke et **klart og godt språk** i all tjenesteutvikling, brukerrettet informasjon og kommunikasjon

Personvern og informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerheten skal følges opp

Virksomhetene skal ha en internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet som baserer seg på anerkjente standarder i henhold til [eForvaltningsforskriften](#) § 15.

Internkontrollen bør være en integrert del av virksomhetens helhetlige styringssystem.

Omfang og innretning på internkontrollen skal være tilpasset risikoen.

Viser til [veileder](#) fra Difi

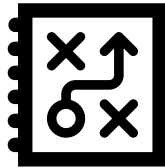
IKT-systemer og personvern

Virksomhetene skal følge kravene i [GDPR](#) og gjennomføre nødvendige tilpasninger og endringer.

Virksomhetens IKT-systemer skal bygges i tråd med prinsippene for [innebygd personvern](#), herunder personvernvennlige standardinnstillinger.

Viser til [veileder](#) fra Datatilsynet

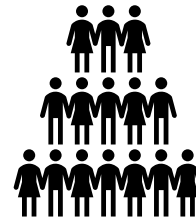
Effektiv digitalisering av offentlig sektor

Planlegging, styring og gjennomføring av IKT-prosjekter

I gjennomføringen av IKT-prosjekter med en anslått samlet investeringskostnad på mer enn 10 millioner kroner, skal virksomheten bruke en **prosjektmodell basert på god praksis**.

Kravet gjelder ikke IKT-prosjekter som følger Finansdepartementets ordning for ekstern kvalitetssikring (KS-ordningen).

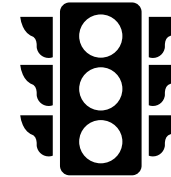

Samordning med kommunesektoren

Virksomheter som forbereder IKT-relaterte tiltak som i vesentlig grad berører kommunesektoren, skal i en tidlig fase **drøfte tiltaket med kommunenes interesseorganisasjon KS**.

Virksomheter som etablerer nye eller oppgraderer eksisterende fagsystemer eller digitale tjenester, må ta høyde for kommende endringer i kommunestrukturen, og sørge for at systemene er tilstrekkelig fleksible for å håndtere dette.

For oppgaver som løses på tvers av statlig og kommunal sektor, skal **statlige virksomheter ta et større ansvar** for at det utvikles helhetlige digitale løsninger som også kommunesektoren kan bruke.

«Huskeliste»

Start med behov

Tenk stort – start smått

Velg riktig samarbeidspartner

Sørg for riktig kompetanse og god lederforståelse

Lever hyppig – skap nytte hele veien

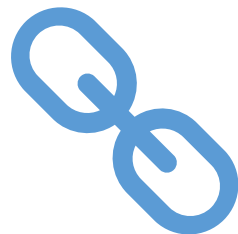
Boks 12.1 Definisjon av digitaliseringsprosjekt

Et digitaliseringsprosjekt er et utviklingsprosjekt eller endringsprosjekt hvor IKT utgjør en sentral del, og som endrer arbeidsprosesser, organisering, regelverk eller teknologi.

Boks 7.1 Definisjon av informasjonsforvaltning

Informasjonsforvaltning betyr eit heilskapleg syn på aktivitetar, verktøy og andre tiltak for å sikre best mogleg kvalitet, utnytting og sikring av informasjon i ei verksemd. Organiseringa av informasjonen skal vere systematisk og henge saman med verksemda sine arbeidsprosessar.¹

¹ Definisjonen er hentet fra Informasjonsforvaltning i offentleg sektor. Difi. 2013:10.

Praktiske krav

(«orden i eget hus»)

Data er dokumentert, og dokumentasjonen viser begrepsdefinisjoner, hjemler, taushetsplikt, formålsbestemthet mv.

Oversikt over data er tilgjengeliggjort, jf. datakataloger, datamodeller, begrepskataloger, begrepsmodeller.

Rettslige krav

Regjeringen anbefaler lovhjemmel

I tillegg behov for avtale mellom avgiver og mottaker

Krav til informasjonsforvaltning

Hva informasjonsforvaltning kan føre til

(i hht Brønnøysundregistrene)

Redusert
rapporteringsbyrde til
det offentlige for
innbyggere og
næringsliv

Bedre
gjennomføringsevne for
reformer og
samhandlingsprosjekter
i offentlige
virksomheter

Raskere og enklere
saksgang for innbyggere
og næringsliv

Reduserte kostnader og
bedre
beslutningskvalitet for
offentlige
virksomheter

Bedre personvern og økt
informasjonssikkerhet
for innbyggere

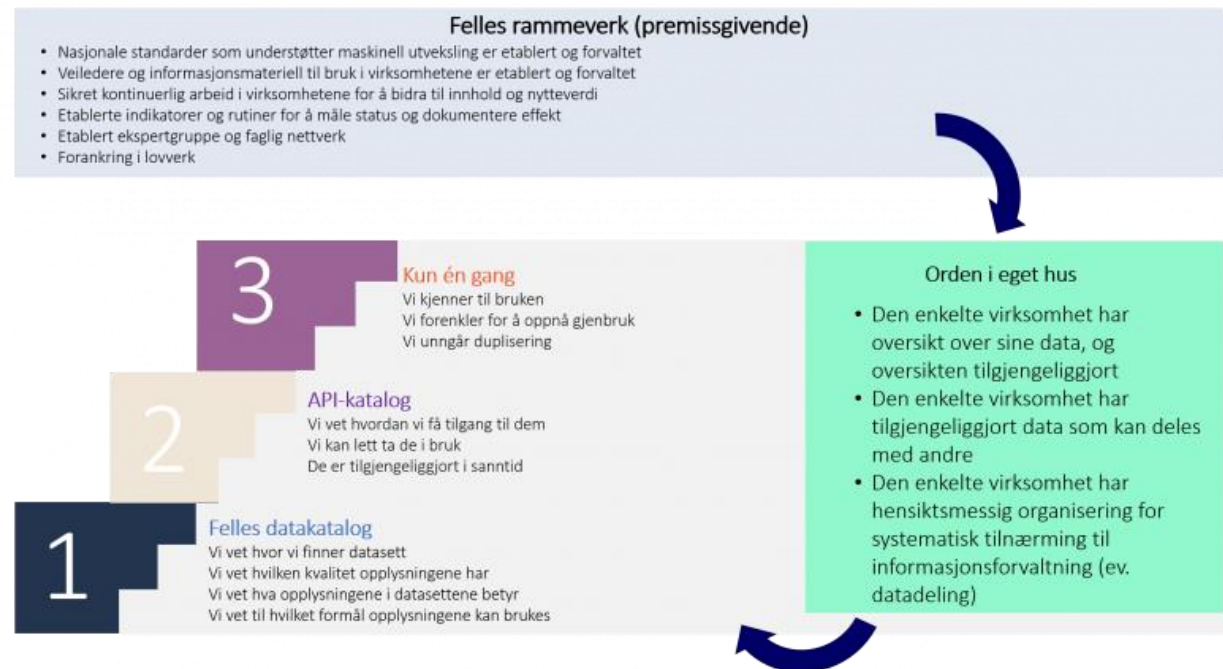
Informasjonsforvaltning og nn-bruk av data

- Gjenbruk av data

- oppstår når ei offentlig verksemd nyttar informasjon frå ei anna offentlig verksemd, eller når ei verksemd brukar egne data til andre formål enn kva som var tenkt når informasjonen først vart samla inn eller skapt.

- Vidarebruk av data

- skjer når private aktørar eller sivilsamfunnet elles nyttar informasjon som vert forvalta av ei offentlig verksemd.

<https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/nasjonal-arkitektur/informasjonsforvaltning>

Om å tilrettelegge for *gjenbruk* og *viderebruk* av informasjon

1

Ha oversikt

- Den enkelte virksomhet skal ha tilstrekkelig oversikt over hvilke data den håndterer.

2

Kun én gang

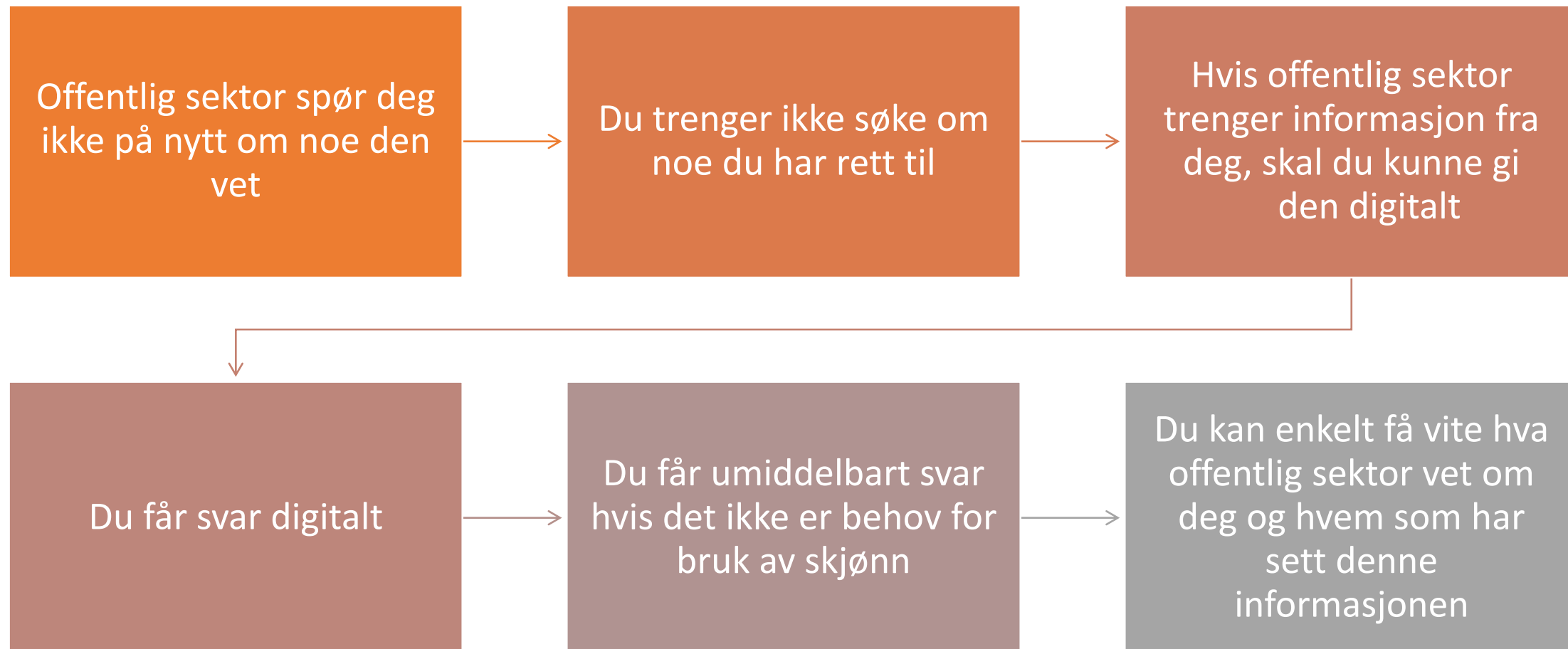
- Virksomhetene skal ikke spørre brukerne på nytt om forhold de allerede har opplyst om.
- Finnes data hos en annen virksomhet, skal data hentes derfra, forutsatt at det foreligger rettslig grunnlag (jf. også felleskomponenter)
- Utveksling av data som andre offentlige virksomheter har krav på, skal prioriteres.

3

Maskinlesbare data

- Virksomheter som etablerer nye eller oppgraderer eksisterende fagsystemer eller digitale tjenester, skal legge til rette for at maskinlesbare data fra disse tjenestene kan deles og brukes av andre.

Retning og ambisjon for regjeringens politikk i offentlig sektor

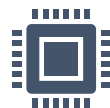

Om felleskomponenter

ID-porten

Virksomheten skal ta i bruk ID-porten for digitale tjenester som krever innlogging og autentisering

Altinn

Virksomheten skal i utgangspunktet ta i bruk Altinns infrastruktur og tjenesteplattform for produksjon av relevante tjenester

Altinn skal benyttes for digital post fra forvaltningen til næringsdrivende og andre virksomheter med organisasjonsnummer

Digital postkasse til innbyggere

Virksomheten skal bruke Digital postkasse til innbyggere for utsending av post til de som har valgt leverandør, og som ikke har reservert seg.

Kravet om bruk av digital postkasse til innbyggere gjelder alle tjenester hvor det sendes brev som har dokumentasjonsverdi for innbygger (vedtak og andre viktige henvendelser)

Kontakt- og reservasjonsregisteret

Virksomheten skal bruke kontaktinformasjon fra kontakt- og reservasjonsregisteret ved varsling av innbyggere om og utsendelse av enkeltvedtak og andre viktige digitale henvendelser, jf. eForvaltningsforskriften § 8

Felles offentlige registre

Virksomhetene skal bruke folkeregisteret, enhetsregisteret og matrikkelen for å unngå dobbelrapportering, sikre gjenbruk av oppdatert og korrekt informasjon om personer, virksomheter og eiendommer.

Oppgaveregisteret

Virksomheten skal melde nye eller endrede rapporteringsplikter som pålegges næringsdrivende til Oppgaveregisteret før de iverksettes.

Virksomhetene plikter å samordne rapporteringsplikter der det er praktisk mulig

«Når virksomheten skal ta i bruk nasjonale felleskomponenter, skal den foreta en risiko- og sårbarhetsvurdering knyttet til informasjonssikkerhet før det tas stilling til om felleskomponenten kan tas i bruk. Virksomheten skal ha en beredskapsplan for evt. nedetid e.l. knyttet til en felleskomponent.»

Om IKT-arkitektur og standarder

- Virksomheten skal følge statens overordnede arkitekturprinsipper på IKT-området, eventuelt dokumentere og begrunne eventuelle avvik.
- Virksomheten skal bruke obligatoriske standarder slik de framgår av **standardiseringsforskriften**.
- Nye nettløsninger og automater som retter seg mot allmennheten, må tilfredsstillende internasjonalt anerkjente standarder for universell utforming, jf. forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Eksisterende IKT-løsninger skal være universelt utformet innen 1. januar 2021.
- Fra 1. januar 2019 skal alle nettsider, læringsplattformer og digitale læremidler i sektoren tilfredsstillende kravene til universell utforming av IKT, slik det er regulert i forskriften.

→ Tjenesteorientering
Interoperabilitet
Tilgjengelighet
Sikkerhet
Åpenhet
Fleksibilitet
Skalerbarhet

[Nasjonal arkitektur](#)

Om digitalt førstevalg

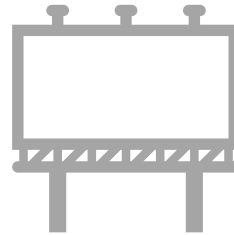

- Forvaltningens kommunikasjon med innbyggere og næringsliv skal normalt skje gjennom **digitale, nettbaserte tjenester**. Disse tjenestene skal være trygge, helhetlige, brukervennlige og universelt utformet.
- *Departementene skulle innen utgangen av 2017 ha kartlagt potensialet for digitalisering av tjenester og arbeidsprosesser, og utarbeidet planer for hvordan alle egnede tjenester skal gjøres tilgjengelig digitalt. Arbeidet skulle skje i samarbeid med departementets underliggende virksomheter, jf. også fellesføring i tildelingsbrevene for 2017.*
- *Departementene skal innen utgangen av 2018 ha gjort en vurdering av hvilke tjenester som bør ses i sammenheng med andre virksomheters tjenester, og om tjenestene egner seg for utvikling av tjenestekjeder. Det skal også utarbeides planer/strategier for utvikling av tjenestene. Departementet skal samarbeide med underliggende virksomheter, og evt. virksomheter i andre sektorer.*

Om digital postkasse

Virksomheten skal bruke Digital postkasse til innbyggere for utsending av post til innbyggere som har valgt digital postkasse, og som ikke har reservert seg

Virksomheten må jobbe aktivt for at deres målgrupper oppretter digital postkasse

Altinn skal benyttes for digital post til virksomheter

- «Regelverket legger premisser for saksbehandlingen hos offentlige virksomheter. Det er derfor viktig at **både arbeidsprosessene og regelverket legger til rette for digital saksbehandling.**

[...]

Som ledd i digitalisering av offentlige tjenester og arbeidsprosesser, kan det være aktuelt med hel eller delvis automatisering av rettslige vurderinger. Automatisering av rettslige vurderinger forutsetter at rettsregler blir uttrykt i programkoder. Dette krever **bestemmelser som egner seg for slik regelanvendelse.**»

(avsnitt 8.3.2)

Om
lovgivning
og
digitalisering

Om endring av regelverk

- Relevant regelverk må gjennomgås.
- Regelverk skal være teknologinøytralt.
- Det skal ikke lages nye regelverkshindringer og eksisterende, utilsiktede hindringer skal fjernes.
- Det enkelte departement er ansvarlig for å gjennomføre de regelverksendringene som er nødvendige for å kunne oppnå gevinster ved digitalisering på eget område.

Om automatisering

Boks 6.7 Automatisering og kunstig intelligens

Vi må anta at nye teknologier for automatisering og kunstig intelligens kan gi endringer i hvordan tjenesteproduksjonen vil foregå i fremtiden. Utviklingen innen automatisering vil endre arbeidsprosesser framover, eksempelvis hvordan saksbehandlingen utføres, hvordan sykdom i stor grad blir avdekket ved maskinbasert diagnostisering eller hvordan ulike kontrolloppgaver utføres maskinelt. Dette er en utvikling som også offentlig sektor må evne å dra nytte av. Blant annet påpeker Produktivitetskommissjonen at automatisering av saksbehandling og muligheten for kommunikasjon mellom IT-systemer vil kunne ha innvirkning på hvordan offentlige oppgaver organiseres og utformes i fremtiden.

Om behov for *avansert* IKT-kompetanse

Boks 18.1 Avansert IKT-kompetanse

Avansert IKT-kompetanse betegner utdanning innen IKT på bachelornivå eller høyere. Det omfatter flere ulike utdanningstyper, som informatikere, ingeniører/sivilingeniører, og andre utdanninger og fagområder hvor IKT har et viktig innslag, slik som helseinformatikk eller **forvaltningsinformatikk**.

På nasjonalt nivå er det derfor viktig å øke antallet kandidater innen avansert IKT-kompetanse. Det er en rekke utdanningsveier som gir ulike former for avansert IKT-kompetanse. Det gjelder studier som informasjonsteknologi- og informatikkstudier, ingeniør- og sivilingeniørstudier og andre IKT-studier innen humanistiske, estetiske-, økonomiske og samfunnsfag.